

III. Közlemények.

	Lapszám
Csödtömegleltározási díjak	32 70 263
Döntvényjog	35 134 210
Fiémében való életbeléptetése az örök. eljárásnak	135
Gyámhatósági elbírálás hagyatéki ügyekben	261
Halálesetfelvétel	297
Hagyatéki ingatlanok eladásánál gyámhat. eljárás	62
Házasságon kívüli gyermekek elismerése	32
Jogászgyűlés Budapesten 1914-ben	162
Járásbirósági ügyvitel	66
Közjegyzői kamarák	98 163 166 259 296
Közjegyzői rendtartás módosítása	204
Közjegyző fegyelmi felelőssége	296
Közjegyzőhelyettesek egylete	330
Kiskorúak házassága	166
Közgyám díjai	262
Községi jegyzők magánmunkálatai	70 209 260 328 329
Külföldiek hagyatéka	34
Nemzetközi jogsegély	102
Országos egylet	102 130 299
Örökösödési ügyek iratai	213
Polgári törvénykönyv	203
Rupp Zsigmond	97
Statistika	31
Személyi hírek	38 70 104 135 168 213 264 330
Távollévő örökös gondnoka	103
Törvénytelen gyermek tartása	135
Tömeggondnok felelőssége közjegyzői díjakért	263
Végrendeleti meghagyás	69
Váltótörvény	205

XVI. évfolyam.

Budapest, 1913. január 1.

1. szám.

14 237

J. m.
528.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre . . . . 6 „	Felelős szerkesztő: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal == Budapest, VI, Andrassy-út 1.
--	---	--

Tartalom. Visszapillantás. — A községi jegyzők magánmunkálatai.
— Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

Visszapillantás.

(A szervezeti és eljárási novella. — Egyéb új igazságügyi törvények. — Magyar polgári törvénykönyv. — A kamatmaximumok a közjegyzői gyakorlatban. — Ügyleti tanúk alkalmazása idegen nyelvűek közjegyzői okiratainál. — Közjegyzői okiratoknak írógéppel való kiállítása. — A közjegyzők új adója.)

Az elmúlt év törvényhozása, ha az igazságügyi alkotások terén nem is volt oly meddő, mint a megelőző évek hosszú során keresztül, mindazonáltal az évről-évre várt igazságügyi reformok közül ismét nem valósított meg egyet sem, hanem majdnem kizárólag csak az új polgári perrendtartás életbeléptetésével összefüggő intézkedésekre szorítkozott.

Ide sorolhatjuk mindenekelőtt az egyes igazságügyi szervezeti és eljárási szabályok módosításáról szóló 1912: VII. t.-cikket is, a mely azonban a birói munkának az örökösödési eljárás terén való könnyítésére czélzó rendelkezéseiben amellet, hogy bennünket elsősorban érdekel, tulajdonképen egy nagyjelentőségű igazságügyi reform előkészítését is hozta, amennyiben a gyakorlatban és lényegileg megvalósítja, anélkül hogy elvileg és kifejezetten is megtenné, a hagyatéki átadásának a kir. közjegyzők hatáskörébe való utalását. Annyival inkább tulajdoníthatjuk az „osztály-kivonatok“ közjegyzői készítésének ezt a jelentőséget, mert, noha

csupán egypár hónap tapasztalataival állunk szemben, mindazonáltal konstatálhatjuk és azt hisszük ellenmondásra a jogkereső közönség körében nem igen fogunk találni, hogy a kir. közjegyzők működéséhez fűzött várakozások e téren teljesen beváltak. Másfelől el kell ismerni azt is, hogy amennyiben a kir. közjegyzőknek módjukban áll erről meggyőződni, tehát az örökösödési eljárás terén, a jegyzőknek önálló működési körrel való felruházása is teljesen bevált és a bírák tehermentesítését eredményezte, anélkül, hogy a jogszolgáltatás jóságát hátrányosan befolyásolta volna.

Az 1912:VII. t.-cz. 29. és 30. §-ai és az életbeléptetési 13100/1912. I. M. számú rendelet tehát kitűzött céljukat: a birói munkateher apasztását és némileg az eljárás gyorsítását is elérték, ami elég eredmény, ha ezt az újítást csupán átmeneti, ideiglenes jellegűnek tekintjük örökösödési eljárásunk mélyreható reformjáig. Reméljük, hogy ilyennek tekinti azt igazságügyi kormányunk is és a tulajdonképeni reformot tartalmazó és az igazságügyministeriumban több mint két éve elfekvő novellatervezetet mielőbb a törvényhozás elé terjeszti. Addig is azonban gondoskodni kellene a jelenlegi szabályoknak rendeltetésüknek megfelelő alkalmazásáról a gyakorlatban.

Az igazságügyministeriumban tervbe is volt véve e tekintetben intézkedő újabb rendelet és minta kibocsátása. Az utóbbi felesleges és az esetek különfélesége mellett nem is igen lehető, de külön újabb rendelettel tényleg még sok kérdés volna szabályozandó.

Fenn kellene tartani a birói tehermentesítésnek ily módon egyedül biztosítható megvalósítása szempontjából a 13100/1912. I. M. sz. rendelettel életbeléptetett bélyegzőrendszert, de olyképen, hogy a bélyegző szövege az osztálykivonatban foglalt és biróilag kimondandóknak jelzett összes rendelkezéseket fedje és a záradékban foglalt birói végzésbe mintegy incorporálja. Valamint a mostani bélyegző-szöveg mellett (IV. számú minta a 13100/1912. I. M. sz. rend. 22. §-ához) teljesen elegendő a telekkönyvi hatóságnak megkeresése egyszerűen „az osztály szerint szükséges telekkönyvi bejegyzések iránt“, ép úgy áll ez minden az átadásból folyó rendelkezésre, nevezetesen az adóhivataloktól (állampénztár) stb. való kiutalásokra is. Semmivel sem indokolható, hogy ezek most az összes, már az osztályban felsorolt és néha oldalakra terjedő utasításoknak a birói végzésben való megisméltléséhez ragasz-

kodnak és ezzel a bíróságnak teljesen felesleges írás- és sokszorosítási munkát és költséget okoznak az eljárás gyorsaságának rovására is. A pénzügyministerrel egyetértőleg tehát utasítandók volnának, hogy teljesen elegendő, ha a bíróság az adóhivatalt (állampénztárt) az osztályban felsorolt kiutalások stb. foganatosítására felhívja. Természetesen szükséges azután, de ezt már a telekkönyvi megkeresés contemplált sommássága is megkívánja, hogy az osztálykivonatok tartalma rendeletileg úgy irassék elő, miszerint az az átadástól folyó összes birói rendelkezéseket kimerítően felsorolja és a bíróság által kimondandóknak jelezze. Utalunk különben e tekintetben arra a felterjesztésre, amelyet e tárgyban a közjegyzők országos egylete az igazságügyministerhez intézett (Közj. Közlöny 1912. évi 7. számában 258 és kk. lapjain).

Az osztálykivonatnak, vagyis voltaképen a hagyatékátadó végzés tervezetének elkészítését a gyámhatósági jóváhagyás intézményével is összhangba kellene még hozni. Nem kívánható meg a közjegyzőtől, hogy az osztályról, amikor annak gyámhatósági jóváhagyása még kétséges, az esetleg nagy számban szükségelt kivonatokat előre elkészítse, amelyek díjai és költségei, ha a gyámhatóság beavatkozása folytán az osztály módosítása szükséges, egyáltalán meg nem térülnek és hogy ezt annyiszor ismétlje, amennyiszer a gyámhatóság esetleg újabb és újabb módosításokat és pótlásokat kíván meg. (1894 :XVI. törvénycikk 84. § 2-ik bekezdés.) Másfelől a gyámhatóság az osztály jóváhagyása esetében az iratokat közvetlenül a hagyatéki bíróságnak küldi meg (71. §. 6-ik bekezdés) és így a közjegyzőnek nem volna módja a jóváhagyott osztályról kivonatokat készíteni. Elégé sajnálatos, hogy ilyen alárendelt jelentőségű technikai kérdésben, amely a hatóságok némi jóakarata és kölcsönös támogatása mellett önként találna megoldást, ministeri rendeletre van szükség, de nálunk fájdalom gyakran ilyen kérdésekben merül ki a „jogszolgáltatás“ és a „törvénytudás“. (Lásd a kassai kir. táblának 1912. június 26-án 2125/912. sz. a kelt végzését Közj. Közl. 1912. évi 8. számában 292. l.-on.) Amíg ministeri rendelettel el nem döntenek a nagy kérdés, természetesen oly értelemben, hogy az árvaszék az osztály jóváhagyása esetében adja vissza a közjegyzőnek az iratokat az osztálykivonatokkal való felszerelés és a bírósághoz való közvetlen beterjesztés végett, addig is ajánljuk a követendő eljárás szempontjából a kartársak figyelmébe a

43194/94. I. M. rendelet 79. §-át, mely a közjegyzőre bizza annak megítélését, hogy nem tartja-e célszerűbbnek a hagyatéki kimutatás elkészítését akkorra halasztani, midőn a gyámhatósági jóváhagyás már megtörtént, mely esetben az iratok visszaküldendők a közjegyzőnek, aki azokat a hiány pótlása után közvetlenül a bíróságnak mutatja be. Egyszerűen tehát nem kell csatolni sohasem a hagyatéki kimutatást és erre való hivatkozással kérni kell az iratok visszaküldését és ekkor mód van az osztálykivonatok utólagos elkészítésére is, dacára annak, hogy a kassai kir. tábla bölcsen konstatálja, miszerint „a közjegyzőt erre az 1912: VII. t.-cz. 29. §-a és a 13100/912 I. M. rendelet 22. §-a fel nem jogosítják“ és az osztálykivonat „a hagyatéki kimutatás és mellékleteivel egy tekintet alá nem vehető.“

Mindenesetre a kamarák által felhivandó volna azonban az igazságügyminister úr figyelme arra, hogy ugyanazon szempontok, amelyek megfontolása a fentemlített rendelete 79. §-ának alapjául szolgált, még fokozottabb mértékben kívánják meg az osztálykivonatokra vonatkozó analog rendelkezést, tekintve, hogy ezek kárbavesző elkészítése a hagyatéki kimutatásénál hasonlíthatatlanul nagyobb terhet és költséget ró a közjegyzőre.

Az írásdíjak birói megállapítására vonatkozólag is úgy látszik szükség van egy egységes és törvényszerű eljárást biztosító ministeri directívára. Nemcsak hogy az új törvény új súlyos munkaterhet rótt a közjegyzőre, anélkül hogy annak megfelelő értékét nyújthatná egy 30 éves, az életviszonyok által régen meghaladott díjszabás alkalmazása: egyes birói körök, természetesen a vidéken, kicsinyes és amellet helytelen számítási műveletekben találják kedvüket, amelyeknek jellemző példáit olvashatjuk lapunk m. évi 8. számában 291. és következő lapokon. De helytelen a budapesti kir. táblának lapunk ezen számában közölt két határozata is, mert az 1880:LI. t.-cz. 16. §-ának az a rendelkezése, hogy az az oldal, amelyen az okirat végződik, teljesnek veendő, csak úgy értelmezhető és az eddigi gyakorlatban mindig úgy is értelmeztetett, hogy ezen oldal tekintet nélkül arra, hogy hány sort tartalmaz, úgy díjazandó, mint az előző befejezett oldalak. Tehát ha az okirat befejezett oldalai általában 25 sornál többet tartalmaznak, az utolsó oldalért is 40 fillér számítandó fel és az, hogy ugyanazon okirat egyes lapjai után különböző írásdíj járna, a törvény szavai szerint egyáltalán ki van zárva. Talán kicsinyes kérdéseknek látszanak

ezek, de ha meggondoljuk azt a mérhetetlen másolási munkát, melyet a közjegyzőknek különösen vidéken az új törvény szerint ingyenesen kell végezniök, még kicsinyesebb ama bíróságok eljárása, melyek az írásdíjak törvényszerű számítását mindig a közjegyző rovására igyekeznek rendszabályozni.

*

Az 1912: LIV. t.-cz. a polgári perrendtartás életbeléptetéséről a második fontos igazságügyi törvény ebben az évben, mely vegyesen tartalmaz életbeléptető, anyagi, jogi, szervezeti, végrehajtási jogi és átmeneti intézkedéseket. Telekkönyvi és végrehajtási ügyekben a kir. törvényszéket másodfokú bíróságokká alakítja át; a járásbirósági területet körökre osztja fel, a kör főhelyén törvényt napok tartásának előírásával. A Curia döntvényalkotási jogát új alapokra fekteti, amennyiben ezentúl a Curia döntvényei az ország valamennyi bíróságát fogják kötelezni. Ez utóbbi rendelkezések az igazságügyministernek 1912. december 12-én kelt 59200/1912. I. M. számú rendelete szerint, melynek főbb intézkedéseit lapunk e számában ismertetjük, már ez év első napján életbe is léptek.

A nemzetközi jogsegély tárgyában több törvényhozási intézkedés történt az 1912. évben. A Szerbiával való kölcsönös jogsegélyt szabályozzák az 1912: II. t.-cz.-be foglalt a hagyatékok, a gyámság, a gondnokság, az okiratok hitelesítése és az anyakönyvek tekintetében, az 1912:III. t.-cz.-be foglalt, a polgári peres eljárás egyes kérdései, a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági ítéletek és egységek végrehajtása és csődök tekintetében, az 1912:IV. t.-cz.-be foglalt a közönséges büntetések kölcsönös kiadása iránt kötött nemzetközi szerződések. Mindeme szerződések a szerződő államok közt létrejött diplomáciai megállapodás szerint Bosznia és Hercegovina tekintetében megfelelő alkalmazást nyernek. Bulgáriával is kötöttünk az 1912. évben a kölcsönös jogsegély tekintetében nemzetközi szerződéseket. Bulgáriában mindaddig, míg az ozman birodalomtól nem függetlenítette magát, a kapitulációkon és a szokáson alapuló konzuli bírászkodás, hatósági és védelmi jog volt érvényben. Ezt a konzuli bírászkodást már 1907-ben az 1891:XXXI. t.-cz. 17. §-ában foglalt felhatalmazás alapján részlegesen korlátoztuk; a folyó évben pedig az 1912:XXVII. t.-czikkbe iktatott konzuli egyez-

ménnyel teljesen megszüntettük s ugyanezen konzuli egyezményben gondoskodtunk a hagyatéki ügyekben, a gyámságokra és gondnokságokra, valamint az állami anyakönyvekre vonatkozó kölcsönös jogsegélyről és a konzuloknak állami anyakönyvvezetői hatáskörükről is. Azonkívül megkötöttük Bulgáriával az 1912: XXVIII. t.-cz.-be foglalt nemzetközi szerződést a polgári eljárás egyes kérdései, a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági ítéletek és egyességek végrehajtása, valamint a csődök tekintetében és az 1912: XXIX. t.-czikkbe foglalt nemzetközi szerződést a közönséges büntetések kölcsönös kiadatása iránt. Minde me szerződések Bosznia és Hercegovina tekintetében megfelelő alkalmazást nyernek.

*

Az u. n. „háborus törvények“ közül legközelebből az 1912: LXIV. t.-cz. érdekel, az erőhatalom hatásáról a váltón, a kereskedelmi utalványon és a csekken alapuló jogokra. Eszerint ha a váltó bemutatása vagy az óvás felvétele a megszabott határidőkben elháríthatatlan akadályba ütközik (erőhatalom esete), ezek a határidők meghosszabbíthatnak. A váltóbirtokos köteles az őt közvetlenül megelőző forgatót az erőhatalom esetéről haladéktalanul értesíteni és ezt az értesítést kelettel és aláírásával ellátva a váltóra vagy a váltó toldatára feljegyezni. Az erőhatalom megszűnte után a váltóbirtokos köteles a váltót elfogadás vagy fizetés végett haladéktalanul bemutatni és az óvást, ha helye van, felvételni. Ha az erőhatalom a lejáratától számított harmincz napon túl tart, a visszkereset érvényesíthető anélkül, hogy akár a bemutatásra, akár az óvás felvételére szükség volna. A látra vagy lát után bizonyos időre szóló váltók tekintetében a harmincz napi határidő attól a naptól kezdődik, amely napon, még ha ez a nap a bemutatási határidő eltelte előtt van is, a váltóbirtokos az őt közvetlenül megelőző forgatót az erőhatalom esetéről értesítette. Nem tekinthetők erőhatalom eseteinek azok az események, amelyek merőben a váltóbirtokos személyét vagy annak a személyét érik, akit a váltóbirtokos a váltó bemutatásával vagy az óvás felvételével megbízott. Mindez a kereskedelmi utalványokra és a csekkekre megfelelően nyer alkalmazást.

E törvény a múlt év utolsó napján hirdette ki és lépett életbe, de rendelkezéseit e naptól kezdve abban az esetben is

alkalmazni kell, ha a bemutatást vagy az óvás felvételét elháríthatatlan akadály (erőhatalom) e törvény életbelépte előtt, de 1912. évi szeptember hó 29. napja után gátolta, ami lényeges a Balkán-moratoriumok szempontjából, melyek egyelőre egyedül teszik gyakorlativá e törvényt.

*

A polgári törvénykönyv előkészítő munkálatai az 1906. évben hozott új szervezeti szabályok és működési rend értelmében folytak az elmúlt évben is és amint az illetékes tényezők közleményeiből értesülünk, immár csak rövid idő választ el a tervezet második szövegének közzétételétől. Feltűnő azonban, hogy külső szakemberek és különösen a gyakorlat embereinek e második szöveg elkészítésében csekélyebb befolyás engedtetett, mint ez várható lett volna és a nagy munkának e döntő stadiumában, — mely immár egy a kormány által magáévá tehető, a törvényhozás elé terjeszthető és épen azért kimerítő tudományos bírálat alá többé nem igen vonható törvényjavaslatot van hivatva produkálni, — nem lett megóva a kölcsönhatás a bizottsági munka és a nyilvánosság, nevezetesen a gyakorlati jogélet között. Tekintve azonban, hogy a tervezet második szövegének kidolgozására alakított bizottságban a jogtudomány minden ágazatában működő legkiválóbb szakférfiak vettek részt és „a tervezet főkérdéseire vonatkozó bizottsági tárgyalások“ cím alatt közzétett munkálat szerint is a legfőbb elvi kísérletek minden oldalról tüzetes megvitatás tárgyát képezték: remélhető, hogy a közeli időben közzeendő munka a várakozásoknak meg fog felelni.

*

Az uralkodó gazdasági válság ismét, mint már 1907-ben is (l. Közj. Közl. 1907. évfolyam 10. számában 353. l.) aktuálissá tette kamattörvényeink hiányos voltát. Az 1877: VIII. t.-cz. 8%-os kamatmaximumot állapít meg. 8%-nál nagyobb kamatot a törvény védelemben nem részesít; közjegyző nem vehet fel közokiratot és nem ruházhat fel közjegyzői okirat minőségével magánokiratot, melyben magasabb kamatot köttetett ki és ezzel ellenkező okirat közjegyzői okirat erejével nem bír; magasabb kamatot biztosító zálogjog előjegyzése vagy bekebelezése el nem rendelhető; maga-

sabb kamat a bíró által nem állapítható meg. És miután az 1883 : XXV. t.-cz. a 8%-os kamatlámban állítja fel az uzsorahatárt is: figyelemmel az 1874 : XXXV. t.-cz. 59. §-ára, a közjegyző esetleg nem is hitelesítheti az aláírást sem oly okiraton, melyben 8%-nál magasabb kamat köttetett ki, nem állván módjában megállapítani, vajjon nem forognak-e fenn az uzsoravétségét kizáró ténykörülmények? Ma, amidőn 6—7%-os a hivatalos bankkamatláb, természetesen a jobb adós is alig kaphat a pénzügyintézetknél 8—9%-nál olcsóbban pénzt, mert ép úgy, mint más időkben, amikor 4% körül mozog a bankkamatláb, körülbelül 3%-ra tehető a közvetítési költségek, míg a pénz a tulajdonképeni hitelvehetőhöz jut. Kereskedelmi szokássá is fejlődött ki, hogy különösen a lombard-, bekebelezett folyószámla- és váltóhitelkölcsönöknél a mindenkori bankrátánál 2—3%-al magasabb kamat kötetik ki. Az ilyen kötelezvényekről azonban a fentiek szerint a közjegyző ma okiratot ki nem állíthat, azokon esetleg az aláírást sem hitelesítheti és azok telekkönyvi bekebelezés tárgyát sem képezhetik. Sőt kérdéses, vajjon a telekkönyveinkben foglalt régi bejegyzések, melyeknek tárgyát „az Osztrák-Magyar bank mindenkori kamatlábjánál 2—3%-al magasabb kamat” képezi, érvényesek, avagy egészben, vagy a törvényes határt meghaladó részben érvénytelenek-e? Ezek a törvények tehát a mai viszonyok között védelem nélkül hagyják a hitelezőt és sújtják ezzel az adóst is, mert nyilvánvaló, hogy a kölcsönre szoruló nem fog olcsóbban pénzt kapni azért, mert arról a közjegyző nem állíthat ki okiratot és a telekkönyvben sem bekebelezhető be biztosítására a zálogjog. Hozzájárul ehhez még, hogy a törvényes (késedelmi) kamatláb az 1895 : XXXV. t.-cz. szerint 5%-ban van megállapítva, úgyhogy eredeti, birságszerű rendeltetésével szemben a késedelmes adósnak ma könnyebb helyzetet biztosít szemben azzal, aki, hogy pontosan teljesíthessen, 8—9% mellett kölcsönt vesz fel. Kétségtelen tehát, hogy kamattörvényeink valamennyien hibásak, nevezetesen a hiba a fix kamathatárban rejlik, melynek helyébe a változó kamatlábnak kell lépnie. Ezt a rendszert, melyet a kereskedelmi forgalomban már megtaláltak, a törvényeknek is magukévá kell tenniök és a kamatlábat az Osztrák-Magyar bank mindenkori váltóleszámítolási kamatlábjához viszonyítva kell megállapítaniok. Miután a jegybank teljes nyilvánosság mellett állapítja meg a kamatlábat és annak változtatásai mindenkor megjelennek a hiva-

talos lapban is, ennek a szabályozásnak semmi akadálya nem lehet. Addig is pedig, míg a mai viszonyok tartanak, ajánlatos, hogy a közjegyzők oly kötelezvények okiratba foglalásánál, melyeknél a bankkamatlábba való hivatkozás ezidőszert 8%-nál magasabb kamatkikötést eredményez, mindenesetre az 1874 : XXXV. t.-cz. 59. §-ban előírt figyelmeztetéssel éljenek. A büntető törvénybe (uzsoratörvénybe) való ütközés épen a mai rendkívüli hitelviszonyok miatt ilyen kötelezvényeknél alig foroghat fenn.

*

A közjegyzői ügyvitelt közelről érinti a Curiának 1912. június 1-én 922. sz. a. hozott ítélete, melyet lapunk múlt évi 7. számában 270. lapon közöltünk. Oly álláspontot foglalt el a Curia egy, a közjegyzői gyakorlatban mondhatni mindennapos kérdésben, amely a, legalább tudomásunk szerint, eddig általánosan követett eljárással merőben ellenkezik és kétségessé teheti sok, a különböző közjegyzői irattárakban elfekvő okirat közjegyzői okirati hatályát, esetleg (1886 : VII. t.-cz. 21—23. §) bizonyító erejét és érvényességét is. Eszerint oly esetekben, amikor az 1886 : VII. t.-cz. 26. §-a alapján a közjegyző az okiratot magyar nyelven veszi fel és a feleknek általuk értett más nyelven, ilyértelmű nyelvjogosítványára való hivatkozással, megmagyarázza: minden esetben két ügyleti tanu volna alkalmazandó. Véleményünk szerint a törvénynek ily értelmezése, mely egyedül arra van alapítva, hogy a közj. novella 26. §-a a közj. törv. 78. §-nak „kiegészítésekép“, annak csupán 1. bekezdését módosítja annyiban, hogy a tolmács alkalmazása mellőzhető, de érintetlenül hagyja 3. bekezdését, mely szerint két tanu jelenléte szükséges, — meg nem állhat. Mert a közj. törv. 78. §-a egészen más esetre vonatkozik, mint a közj. novella 26. §-a és ezen az utóbbinak kétségtelenül értelemzavaró szövegezése („a 78. szakasz kiegészítésekép“) sem változtathat. A közj. törv. 78. §-a ugyanis arra az esetre rendelkezik „ha valamely fél egyikét sem érti azon nyelveknek, melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van“; ellenben a közj. novella 26. §-a épen fordítva arra az esetre szól, „ha a közjegyző a felek által értett nyelven okiratot felvenni jogosítva van.“ Az utóbbi esetre tehát egyáltalán nem állhat az előbbi ellenkező esetre vonatkozó szabályok egyike sem. A közj. novella 26. §-a egyáltalán nem módosí-

totta a közj. törv. 78. §-át, mely abban az esetben, amelyre nézve *kizárólag* rendelkezik, ezentúl is változatlanul alkalmazandó. A közj. novella 26. §-a módosította a közj. törv.-ben ugyan kifejezetten ki nem mondott, de rendelkezéseiből (60. §, 61. §) önként következő azt a szabályt, hogy a közjegyzői okirat csupán a felek által értett nyelven vehető fel. Módosította oly értelemben, hogy a közjegyző, ha a megfelelő nyelvjogosítvánnyal bír, felveheti az okiratot nemcsak mint eddig a felek nyelvén, hanem felveheti magyar nyelven is és elegendő, ha csupán megmagyarázza nekik, és pedig tolmács alkalmazása nélkül, az ő nyelvükön. Kizárólag arról az eljárásról van itt tehát szó, amelyet követni kell és lehet abban az esetben, amikor a közjegyző a felek idegen nyelvén is ügyködhetik, amikor is a novella meghozataláig a közj. törv. szerint, annak 60. és 61. §-aiból önként következőleg, csupán ezen idegen nyelven vehette fel az okiratot, a közj. novella óta azonban magyar nyelven is veheti fel és elegendő az idegen nyelven való megmagyarázás és ennek bizonyítása is, és pedig tolmács mellőzésével. Miután pedig egyáltalán abban az esetben, amikor a felek magyarul nem értenek, de nyelvükön a közjegyző ügyködni jogosítva van, tanukat nem kell alkalmazni, ami vitán kívül áll, tehát áll ez akkor is, ha ilyen esetben a közjegyző a követhető két eljárás közül a másodikat, a közj. novella 26. §-a által megengedettet követi, mert az ellenkezőt a törvénynek, vagyis a novella 26. §-nak külön kifejezetten ki kellett volna mondania. Összefoglalva a kifejtetteket: idegennyelvű felekkel való okirafelvételnél két eset van aszerint, amint a közjegyző az ő nyelvükön okiratot felvenni jogosítva van vagy nincsen. Az előbbi esetben, amelynél követendő eljárásnak egyik módját szabályozza a közj. novella 26. §-a, a törvény eziránti hallgatásából kifolyólag tanuk egyáltalán nem alkalmazandók, az utóbbi esetben ellenben a közj. törv. 78. §-a szerint h. tolmács és tanuk alkalmazandók. Bebizonyítottuk ezen álláspont helyességét fentebb a két törvény constructiójával és egymáshoz való viszonyításával, de emellett szól a legis ratio is. Mert a közj. törv. 78. §-a esetében tulajdonképen nem a közjegyző, hanem a tolmács a hitelesítő személy és ezért szükséges az ő ellenőrzésére hivatott tanuk alkalmazása, de ha a közjegyző a felek nyelvét érti és azon okiratot felvenni jogosítva van, ez ellenőrzés és hitelesség szempontjából sem különböztethető aszerint, mint az idegen nyelven veszi és olvassa fel az

okiratot avagy csak megértelmezi az egyébként magyar nyelven felvett okiratot.

A Curia álláspontja feleslegesen szaporítja a tanuk alkalmazásának eseteit és elsősorban arra fog vezetni, hogy a közjegyző mellőzni fogja egyáltalán a közj. novella 26. §-nak alkalmazását és inkább az idegen nyelven fogja felvenni az okiratokat, ami a magyar állam- és törvénykezési nyelv érvényesülésének szempontjából sem kívánatos és ily okiratoknak a telekkönyvnel vagy perekben való felhasználásával is felesleges nehézkességet okoz. Ahol pedig a magyar nyelven való felvétel (jegyzőkönyvek) kötelező, félő, hogy a felek magyarul nem tudása inkább hallgatással mellőztetni fog, semhogy a gyakran alig megszerezhető megfelelő tanuk alkalmazásával járó nehézségek felmerüljenek.

*

A közjegyző irodai ügykezelésben az írógép használatának nálunk eddigelé kevés tért engedett a 22059/98. I. M. sz. rendelet, melyben az igazságügyminister felvetett kérdés folytán, kijelentette, hogy „az írógép használata a közjegyzői okiratok felvételénél mellőzendő“ és hogy „alaposan lehet tartani attól, hogy a bíróság az írógéppel fölvetett közjegyzői okiratot nem fogja hitelesnek elismerni“. Ennek alapján a gyakorlat az írógépet nemcsak az u. n. ősratnál, hanem a hiteles kiadványnál is mellőzendőnek tartotta. Sőt szigorúan véve, a közj. törv. 105. §-a értelmében a közjegyzőnek minden tanusítványa, tehát a névalíró-hitelesítési záradék is közokiratot képezvén, az írógép tulajdonképen itt se volna használható.

Ausztriában is az igazságügyi kormányzat az 1902. szept. 23-án és 1910. márczius 29-én kelt rendeletek szerint eddig ugyancsak azt az álláspontot foglalta el, hogy miután a közj. rendt. 44. és 98. §-ai értelmében a közjegyzői okiratok irandók, vagyis kézírással előállítandók, nem tartja megengedhetőnek az írógép használatát közjegyzői okirat ősratának és kiadványainak kiállításánál. Ellenben hitelesítési záradékoknál az írógép és bélyegzők használata ellen kifogás nem tehető. Kiemelte különben az igazságügyminister a későbbi keletű rendeletében azt is, hogy itt tulajdonképen nem rendeleti úton megoldandó, hanem esetenként a bíróság által a közj. rendt. 46. és 100. §-ai értelmében elbírálandó kérdé-

sekről van szó. Az elmúlt évben az osztrák legfelsőbb törvényszéknek alkalma is nyílt állást foglalni abban a kérdésben, hogy általában ott, ahol a törvény „írást“ követel meg, teljesítve van-e ez a kellék az írógéppel előállított írás által is? Egy írógéppel írt allograf magánvégrendeletnek (Optk. 579. §) érvényessége körül forgott a vita és a bíróságok mindahárom fokon egyértelműleg az érvényességet állapították meg; a legfelsőbb törvényszék, 1912. április 30-án 369. sz. alatt kelt ítélete szerint, azzal az indokolással, hogy: „a törvényben (Optk. 579. §) nem kerül kifejezésre az, mintha ez okiratnak kézírással kellene kiállítva lennie. Ez az okiratnak nem is lényeges fogalmi kelléke. Lényeges csak a cél, melynek az írás kelléke szolgál, vagyis valamely eljárás, különösen akaratnyilvánítás megrögzítése az emlékezés és bizonyítás végett. Kézenfekvő pedig, hogy ezen cél elérésére nézve teljesen lényegtelen, hogy az okirat harmadik személy kézírásával avagy gépírással állíttatik-e elő? Az osztrák igazságügyministerium szükségesnek látta ezt a birói döntést hivatalosan is közzétenni, hivatkozással a korábbi rendeleteiben is elfoglalt arra az álláspontjára, hogy ezen kérdés végleges megoldására a birói gyakorlat van hivatva és hozzáfűzve egyúttal azt a megjegyzést, hogy „miután az idézett birói határozat a kérdést általánosságban, az okiratok bizonyos nemeire való szorítkozás nélkül tárgyalja és miután a közj. rendt. 44. és 98. §-ai épúgy mint az Optk. 579. §-a az „írás“ szót minden hozzáadás nélkül használják, — feltehető, miszerint a birói jogalkalmazás az írógép használatát közjegyzői okiratok kiállítására is megengedhetőnek tartja.“ De kiemeli e közleményében az igazságügyminister, hogy „természetszerű feltétel az írás maradandósága, amit a „Grafikus tan- és kísérleti intézet“ közlése szerint csak a fekete festékszalag használata biztosít. Ha a szénpapiros útján átütött példányokon az írás könnyen elmosódik vagy a vakarással, levegő és világosság behatásaival szemben kellő tartóssággal nem bír, azt használni nem szabad.“

Az osztrák igazságügyminister ezen legújabb keletű állásfoglalásából kiindulva, hasonló döntés céljából a mi országos egyeletünk is felterjesztéssel élt az igazságügyminister úrhoz, aki a közjegyzői kamarákat véleménynyilvánításra felhívó, 49501/1912. I. M. számú leirata szerint hajlandónak is mutatkozott e kérdéssel foglalkozni. Remélhető tehát, hogy az írógépnek a legkülönbözőbb szempontokból kívánatos használatától már legközelebb a köz-

jegyzői iroda nálunk sem lesz többé elzárva. Hivatkozunk e tekintetben a fentismertetett osztrák gyakorlat mellett Bajorországra is, ahol 1908. okt. 2-án kelt igm. rendelettel hiteles kiadványok és másolatok kiállítására az írógép használata szintén megengedett. Feleslegesnek tartunk azonban minden közelebbi előírást és teljesen elegendő, ha csak általában oly eljárás követeltetik meg az írógép használatánál, mely az előállított írásjegyek maradandóságát bármi módon biztosítja. Különösen mellőzendőnek tartjuk az igazságügyminister úr hivatkozott leiratában jelzett azt az előírást, hogy az írógéphez használandó szalag festéke vagy más anyagok csakis az országos vegyészeti intézet vezetője útján és ennek hitelesítése mellett legyenek beszerezhetők. A festék vagy más anyagnak a közjegyző által sem ellenőrizhető kizárólagos használatát nem lehet úgy előírni, mint például a törvényszék által hitelesítendő óvaskönyv stb. használatát. Hiszen akkor a hiteles kiadvány bizonyító ereje is attól téteinek függővé, hogy tényleg „hitelesített“ festék használatával állíttatik-e elő? Ilyen lehetetlen előírások helyett még jobb a mai állapotnál megmaradni. Nem szabadna kizárni továbbá a szénpapiros útján vagy más úton való sokszorosítás lehetőségét, mert épen az egyszerre kiállított példányok teljes egyezése biztosítja legjobban az egyik vagy másik példányon utólag eszközölt javításnak könnyű szerrel való konstatálhatóságát. Mindenesetre fentartandó volna azonban az ellenőrzés szempontjából az okiratnak kizárólag kézírással való előállítása. Ellenben a szoros értelemben vett „közjegyzői okiratnak“ nem tekinthető jegyzőkönyvek (Közj. törv. VIII. fejezet) gépírással való előállítását kifejezetten meg kellene engedni, miután ezek nem a felek ügyleti akaratnyilvánításait, hanem csupán a közjegyző ténytanúsításait tartalmazzák.

*

Végül még a legközelebb ténylegesen is életbelépő új adótörvényeket kívánjuk főbb vonatkozásaikban ismertetni a közjegyzők szempontjából.

A közjegyző az eddigi adótörvények szerint fizetett III. osztályú keresetadót és általános jövedelmi pótagót. Emellett fizette a különböző adópótlékokat, amelyek az új rendszer adóihoz is csatlakozván, külön tárgyalást nem igényelnek. Alapadó volt a III.

osztályú keresetadó, amelyet annak magas, 10⁰/₀-os kulcsa miatt sohasem vetettek ki a valódi kereseti eredmény után, hanem csak hozzávetőleges becslése alapján, és pedig nem is a kereset becslése alapján, mert egyenesen a III. osztályú keresetadó összege volt az, amely becslés tárgyát képezte. Maga a kereset csak azért állapított meg, mert a törvény előírta és mert az adóelőírási és az adókiutvetési iratokban a megfelelő rubrikát ki kellett tölteni. Összességben azonban a keresmény fictiv tétel volt és egyszerűen úgy állott elő, hogy a kivetett adó összegét tízzel megszorozták. A prius tehát volt az adó és a posterius volt a keresmény, amely utóbbinak összegére azontúl, amikor helyét a megfelelő rovatban elfoglalta, nem is volt semmi szükség, mert a többi adó mind adópótlék volt, amely a megállapított III. osztályú keresetadónak bizonyos meghatározott százalékát tette ki.

Az adóreform ezzel szemben micsoda változásokat hoz? A reform alap gondolata az, hogy az egész vonalon fentartja a régi rendszer valódi vagy képzelt hozadéki adóit, köztük a III. osztályú kereseti adót is, lényegében változatlanul, de kivételében a változtatások egész sorozatával. Az új hozadéki adó neve általános kereseti adó; általános azért, mert nem ismeri többé a régi törvény adóosztályait, hanem az ezen adónem alá vont minden foglalkozást lényegileg azonos elbánásban részesít. Ezen adó alá tartozik mind az a „jövedelem, illetőleg kereset“, amely az ország területén bárki által folytatott ipari és kereskedelmi üzletből, bányászatból, szellemi és bármely más haszonhajtó foglalkozásból származik, kivéve a szolgálati viszonyból eredő illetményt vagy ellátást. Az adó alapja elvileg minden egyes haszonhajtó foglalkozásnál az adóévet megelőző adóévből származó tiszta jövedelem, illetőleg kereset, amely a nyers bevételnek a megengedett teher-tételek levonása után mutatkozó maradványa. Azok a tételek, amelyeknek levonását a törvény megengedi, mind üzemi természetűek, a személyhez tapadó kiadások, például az életbiztosítási díjak a kereseti adó alapjának kiszámításánál le nem vonhatók. Ehhez képest a közjegyző levonhatja, mint a nyers bevétel megszerzésére fordított kiadásokat a legszigorúbb értelemben vett regieköltségeket, az irodahelyiség bérét, alkalmazottak fizetését, az irodai szükségletek beszerzésének költségeit, a kamarai illetékeket (a nyugdíjjárulékokat nem!) Ezek a levonások a gyakorlatban édes kevés értékkel bírnak majd; értelmük tulajdonképpen csak olyan

esetben lesz, amikor valaki jónak látja keresményét számszerűleg bevallani, amire egyébként kötelezve nincs.

Az általános kereseti adó kulcsa 1—3⁰/₀, aszerint amint az adózó összjövedelme, tehát bármilyen forrásból eredő jövedelmeinek összege 800, 1000, illetőleg 2000 koronán felül van.

Az általános kereseti adó a felek bevallása alapján, illetőleg vallomás hiányában hivatalból állapítatik meg; a vallomásra alább térünk vissza. Ehelyütt csak azt emeljük ki, hogy a vallomás és egyéb adatok alapján megállapított kereseti nyeresemény összege a törvény 42. §-ában megállapított minimális kereseti nyereségnél kisebb rendszerint nem lehet. Az új törvény is fentartja tehát a minimális tételeket és pedig a régiekhez arányítva körülbelül háromszoros összegben, amennyiben a minimális kereseti nyereség az üzlet vagy foglalkozás folytatására használt üzlethelyiség (irodahelyiség bérének 67—250⁰/₀-a és az adóköteles, illetőleg a vele közös háztartásban élő családja lakásáért járó lakbérnek 2¹/₂—20-szoros összege. Az ezen alapon kiszámított kereseti nyereségből értelmi foglalkozásoknál 20⁰/₀ leütendő; az oly vállalatoknál és foglalkozásoknál pedig, amelyekről a tárgyalás során kiderül, hogy minimális adóalapjuk a valódi tiszta jövedelmet, illetőleg keresetet meghaladja, a minimális adóalap a felére is leszállítható. Emellett, miként a régi törvényben, az újban is meg van engedve az, hogy az adóköteles minden kiskorú gyermekért a lakbérnek 10⁰/₀-a, egy gyermekre nézve legfeljebb 100 korona és valamennyi gyermek után legfeljebb a lakbér 40⁰/₀-a levonassék.

Ezek volnának nagy vonásokban az általános kereseti adótörvénynek a közjegyzőket érdeklő anyagi rendelkezései. Már most a közjegyző a régi jövedelmi pótlék helyébe, amely a szó szoros értelmében adópótlék, tehát a III. osztályú kereseti adó eredeti tételével szemben nyers adóemelés volt, kapott egy új adót, a személyes jövedelmi adót. Ezen adó alá tartozik mindenki minden jövedelme után; minden jövedelme alatt pedig bármely forrásból eredő és bárhonnét, akár bel-, akár külföldről származó együttes jövedelem értendő. Az új jövedelemadó tehát csak alakilag kerül a régi jövedelmi pótlék helyére, ettől eltekintve azonban minden tekintetben teljesen új adónem, egy tisztára személyi adó, szemben a tárgyi adókkal, tisztára jövedelmi adó szemben a hozadéki adókkal. Az értelmi foglalkozásoknál az adóalap kizárólag, vagy

legalább tulnyomó részében emberi munkának, személyes tevékenységnek a gyümölcse. Ez a jövedelem tehát nem fundált jövedelem. Az alany munkaerejének gyengülésével csökken a jövedelem és ezzel együtt csökken az adóalap; az alany halálával pedig teljesen elenyészik. Az ilyen labilis alapon nyugvó jövedelmet, amelynek megszerzésében évről-évre csökken az adózó munkaereje, hozadéknak minősíteni merő fictio és hozadéki adóval megróni merő igazságtalanság. Ezért az összes értelmi szabad foglalkozások s így a közjegyzők is, a kereseti adóból kihagyandók s csupán jövedelmi adó alá vonandók lettek volna, csak úgy, mint a tisztviselők.

Ami már most a jövedelmi adótörvényt illeti, annak a közjegyzőket érdeklő anyagi rendelkezéseiből elég kiemelni annyit, hogy az a jövedelmük, amely általános kereseti adó alá kerül mint hozadék, ezenkívül jövedelemadó alá vonatik mint jövedelem, összesítve azokkal a jövedelmekkel, amelyeket esetleg más forrásból élveznek. Az adóköteles jövedelemhez az a jövedelem is hozzászámítandó, amely a közös háztartásban élő családtagok jövedelméből származik. Az adóköteles tiszta jövedelem elvileg itt is a nyers bevétel kiderítése és ebből a megengedett tételeknek levonása útján derítetik ki. Az adótételek progressive emelkednek a jövedelem 0—5%-ig, s jövedelemadó tehát a jövedelem bizonyos százaléka, s ebben van a nagy gyakorlati különbség közte és a régi jövedelmi pótdadó között, mert ezáltal válhatik a jövedelemadó automatikus adóemelési eszközzé. Ime egy példa: a régi alapon fizet a közjegyző 200 K keresetadót; összes adója tehát keresetadóban és jövedelem pótdadóban 270 K. Most az új törvény alapján működő kivető bizottság kereseti adóját nem emeli fel, tehát meghagyja 200 K-ban. Ez megfelel 3% tőkésítésével 666 K jövedelemnek, amely után a skála szerint 160 K jövedelmi adó jár, úgy hogy bár keresetadója nem emeltetett fel, fizet a régi 270 K helyett 360 K-t, vagyis 90 K-val többet.

Úgy a kereseti, mint a jövedelmi adótörvénynek legfontosabb technikai újítása a bevallási kötelezettség. Ez a kötelezettség többféle sanctióval van ellátva; aki vallomását be nem adja, megállapítandó adójának 30%-áig terjedhető bírságpótlékkal sújtatik; aki vallomásában vagy illetékes helyről hozzántézett kérdésekre adott írásbeli vagy jegyzőkönyvbe mondott válaszban vagy jogorvoslatának indokolásában tudva valótlan és szándékos félre-

vezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, amely az adó megrövidítésére alkalmas, illetőleg aki adóköteles jövedelmi forrást szándékosan elhallgat, jövedéki büntetendő eljárás alá eső kihágást követ el.

Ilyen szigorú sanctiók mellett fontos annak precíz megállapítása, hogy a közjegyző vallomását kötelezettsége mire terjed ki az egyik és mire a másik adónemnél.

Ami az általános kereseti adót illeti, az 1909. évi IX. törvény-czikk 23. §-a elég homályosan van ugyan szövegezve, de annak az 1909: X. t.-czikk 26. §-val való egybevetéséből, valamint a pénzügyi kormány nyilatkozataiból minden kétséget kizáró módon megállapítható, hogy az általános kereseti adó alá tartozó adóalany jövedelmét számszerűleg bevallani nem tartozik. Senki sem, aki általános kereseti adót fizet, tehát a közjegyző sem.

Hát mit tartozik bevallani? A hivatkozott 23. § értelmében feltétlenül bevallandó mindenekelőtt az üzletben fekvő álló és forgó tőkék nagysága. A közjegyző „üzletében“ nincs sem álló, sem forgó tőke. Az a pár íróasztal, iratszekrények, írógép, a könyvek kétségkívül nem képeznek olyan állótőkét, amelynek értékéből az iroda jövedelmének nagyságára lehetne következtetni; forgó tőkéje szintén nincs. Az álló és forgó tőkére vonatkozó rovatot tehát a kereset-adóvallomásban nem köteles kitölteni.

Ehhez képest marad mint feltétlenül bevallandó *a)* az alkalmazottak száma és járandóságai egyévi összege, továbbá *b)* az évi lak- és üzlethelyiség bére.

Egyebet kereseti adóvallomásában bevallani nem tartozik; ha ezeket az adatokat bevallja, ezzel vallomását kötelezettségének teljesen eleget tett.

Ami azután a jövedelmi adóvallomást illeti, ha semmi néven nevezendő egyéb jövedelmi forrása nincs, mint közjegyzői tevékenysége, akkor a jövedelmi adóvallomással még kevesebb dolga van, mert a jövedelmi adótörvény már hivatkozott 26. § 3. bekezdése szerint, ha olyan jövedelemről van szó, amelynek összegét csak becsléssel lehet megállapítani és általában az általános kereseti adó alá eső jövedelemről elegendő, ha az adózó vallomásában a jövedelem számszerű megjelölése helyett csupán azokat az adatokat közli, amelyekre az adóalap megállapításánál szükség van. Ha ezt a rendelkezést egybevetjük a hivatalos vallomási ívek VII. C. rovatával, amelyet az iparból, kereskedelemről,

bányászatból és egyéb az általános kereseti adó alá eső haszonhajtó foglalkozásból jövedelmet élvező adóalany kitölteni tartozik, azt látjuk, hogy a közjegyző eleget tesz jövedelem-vallomási kötelezettségének akkor, ha a vallomási ívben beleírja, hogy közjegyzői irodája van X községben, Y-utca ennyi és ennyi házszám alatt.

Látnivaló ezekből, hogy a közjegyzőre mint olyanra sem a kereseti, sem a jövedelmi adóvallomás nem jár különös kényelmetlenséggel; a közjegyző lényegileg ugyanazokat az adatokat fogja szolgáltatni, mint eddig. Ezen a két vallomáson kívül azonban, mint háztartásának feje tartozik személybejelentő-ívet kiállítani a közös háztartásban levő családtagokról, valamint a háztartásban alkalmazott szolgál- és egyéb személyzetről, tartozik azután névjegyzéket adni alkalmazottairól és illetményjegyzéket az olyan alkalmazottakról, akiknek egy teljes évre szóló illetménye a 800 koronát eléri, vagy meghaladja.

Az a különben is csak vázlatos kép, amelyet e kereseti és a jövedelmi adótörvénynek a közjegyzők adóját illető rendelkezéseiről a fennebbieken adunk, fölöttébb hézagos volna, ha ki nem emelnők azt, hogy mindkét törvényben egész sora a nem ritkán vexatorius jellegű rendelkezéseknek van arra nézve, hogy az adóköteles jövedelem valódi nagysága kipuhatolható legyen s hogy az adó a valódi jövedelem után legyen kivethető. E rendelkezések azonban, épen tömeges voltuknál fogva, a gyakorlatban nem igen lesznek érvényesíthetők, különösen azok nem, amelyek concret adatszerzésre vonatkoznak. Ezért bír kiváló fontossággal a jövedelmi adótörvény 45. §-a, amely szerint az adókiivető bizottságnak akkor, ha a bevallott jövedelmet nem találja elfogadhatónak, de nincsenek olyan segédeszközök rendelkezésére, amelynek alapján annak nagyságát pontosan meg tudná határozni, főleg arra kell törekednie, hogy a jövedelem nagyságát külső ismertetőjelekből állapítsa meg.

A községi jegyzők magánmunkálatai.

Néhány év előtt a magyar kir. igazságügyministerium kérdést intézett az összes bíróságok vezetőihez, hogy adjanak véleményt arról, hogy a községi jegyzők jövőben a telekkönyvi ügyekben ne tiltassanak-e el a felek képviselőjétől.

Nehéz volt erre a kérdésre véleményes jelentést adni, mert a gyakorlat emberei mindennap látják, hogy a telekkönyvnek csak a neve van meg, de nem az, minek lennie kellene. Az évek hosszú során keresztül nem vezetett birtokváltások oly megbízhatlanná tették a telekkönyvet, hogy arra a tényleges birtoklás után csak nagy jóakarattal lehetne ismerni. Az ingatlan vevője akár költségkimélés, akár más okból nem vezetteti át a telekkönyvben a tulajdonjogot nevére, s így az még évtizedek után is az eredeti felvételt mutatja.

Ha tehát azt ajánlaná az ember, hogy a községi és körjegyzők ezen munkálatoktól eltiltassanak, akkor a telekkönyvi intézménynek rossz szolgálatot tesz, mert ha eddig is sok birtokváltás kimaradt, akkor jövőben — ha kissé megdrágul — még több fog kimaradni. Kétségtelen ugyanis, hogyha a félnek a bíróság székhelyére kell utaznia, ez az eljárást tetemesen megdrágítja. És ha már sokan akadtak, kik a sokkal kisebb költségektől idegenkedtek, hányan lesznek, kik a tetemesen megszorított költségektől vissza fognak rettenni?

Ez lenne a kérdés egyik oldala.

Ám lássuk a másikat is!

A hagyatéki eljárás megindítása alkalmával a körjegyző a halálesetfelvételi ívben szándékosan elhallgatja, hogy az egyik örökös Amerikába távozott s ott ismeretlen helyen tartózkodik. A többi örökös itthon van és nagykoru. A hagyatékot mielőbb és lehető olcsón szeretnék rendezni, azért a körjegyzőtől kérnek tanácsot, ki azzal nyomban készen is van. Nem is lehet tőle rossz néven venni, hogy oly tanácsot ad nekik, mely néki — a tanácsadónak — hoz némi hasznot. Beadja a bírósághoz az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérelmet, s a bíróság — nem tudván, hogy turpisság forog fenn, kibocsátja a hirdetményt, melyet kibocsátani nem lett volna szabad, de mert hivatali beavatkozás esete forog fenn, hivatalból kellett volna az örökösödési eljárást megindítani.

Előfordult az is, hogy a halálesetfelvételre hivatott közeg — nagyobbára kör- vagy községi jegyző — ugyancsak abból a célból, hogy az örökösök nevében örökösödési bizonyítványt kérhessen, a még kiskoru örökösöt rövid uton nagykorúsította, amennyiben nem a kiskorúak közé, hanem az önjogúak közé írta be az összes örökösöket. Itt is az volt a cél, hogy örökösödési bizonyítványt lehessen kérni és így kijátszani a törvényt, mely ily esetekben a kir. közjegyzőnek juttatja a hagyatéki ügy lebonyolításáért járó díjat.

A haldokló falusi gazda az utolsó napokban hivatja magához a körjegyzőt azzal a kéréssel, hogy ez végrendeletet vegyen fel, de a körjegyző egyszerűbbnek és célravezetőbbnek találja, ha az örökhagyó végrendelet helyett adásvevési szerződést állít ki s ily értelemben jár is el, s a végrendeletet készíteni akaró nyugodtan hal meg, mint aki legjobban végezte utolsó dolgát.

Az sem a legritkább eset, hogy az apa kiskoru fiára iratja a birtokot, de a szerződésben elhallgatják azt, hogy a fiu kiskoru. Így a telekkönyvi hatóság átírja a birtokot, mert nem tudja, hogy a körjegyző és az átruházó szándékosan hallgatták el a megajándékozott kiskoruságát, nehogy az árvaszékkal baj legyen. Így a kiskoru — telekkönyvben azonban önjogu — szabadon csereberél a birtokkal, míg az perre nem kerül.

Talán első helyen kellett volna emlitenem, mert az a leggyakoribb eset, hogy az ingatlanok átruházásánál a körjegyzők nem veszik szorosán az állampolgári köteleiséget, hogy t. i. adjuk meg az államnak, ami az államé. A vételár eltitkolása nap-nap után észlelhető, de — természetesen — csak jóval később, mikor a bizonyítás nagy nehézségekkel jár. Hogy ebből mennyi kára van az államnak, azt kiszámítani alig lehet, de bizonyos, hogy az összeg nem csekély.

Felhozom még, hogy valamely hagyatéki ügyben a késlekedő körjegyző, hogy a birság elül meneküljön, nyomban kész a felelettel, hogy hivatali teendői annyira elfoglalják, hogy a megbízásnak eleget nem tudott tenni, ezért nézze el a bíróság a késedelmet s ne birságozza. És ugyanaznap egy csomó beadvány érkezik tőle, melyeket sajátkezüleg készített s amelyekre az idő azért jutott, mert azokért külön lett díjazva.

A felhozottak oly tények, melyek helyenként kisebb-nagyobb mérvben elő szoktak fordulni, de orvoslásukra vajmi kevés gondot fordítunk. Már pedig, hogy mindez ne forduljon elő, elsősorban az állam érdeke. Nemcsak pénzügyi érdek, de igazságszolgáltatási érdek is.

És ha a felhozottakat egybevetjük s a telekkönyvi intézmény jóságát, megbízhatóságát tartjuk szem előtt, arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy a községi és körjegyzőknek ilyenmü munkálattól való eltiltása által nem jó szolgálatot teszünk a telekkönyvnek. Végezzenek azok jövőben is ily munkákat, de legyen meg a szigorú ellenőrzés, s legyen meg a megtorlás, mely az illető — hibás vagy szándékosan kárt okozó — munkást ily ténykedéstől jövőben elrettenti. Nem kerülne nagy fáradságukba a bíróságoknak, ha a hibásan dolgozó vagy rosszhiszemüen eljáró kör- vagy községi jegyzőt felettes hatóságánál feljelentenek, mely őt azután a felek képviselétől eltiltaná és szigorúan örködnék afölött, hogy ez jövőben ily ügyekkel ne foglalkozzék.

De ha mindez meg is történik, a telekkönyvi intézmény megbízhatóságán a jövőben még mindig nem lesz segítve. Most, hogy a telekkönyvi betétek nagyobbára elkészülnek, kétszeresen kellene utánanéznünk, hogy az a sok millió, mely ezekre a munkálatokra fordított, meg is hozza a várt gyümölcsöt.

Ha a telekkönyvi kényszer nem lesz behozva, akkor nem is hosszú idő múlva ismét ott leszünk, hol a régi telekkönyvekkel voltunk. Nem fogják a betétek a tényleges birtoklást feltüntetni s nem fogják a birtokállapotot a valóságnak megfelelőleg visszatükrözni.

Ausztria példáját oly sok mindenben utánozzuk, miért ne utánoznók abban is, hogy a birtokváltozások bizonyos időszakonként hivatalból vizsgáltassanak felül s azok kényszer alkalmazása mellett is keresztülvitessenek a betétekben.

A bíróságok által most végzett az a munka, hogy a tulajdonváltozásokról szóló végzéseket a községekkel közlik, egészen hiábavaló. Nem vezetik keresztül a körjegyzők, mert soknak még telekkönyve sincs. Soknak van ugyan, de a keresztülvezetést elmulasztja, mert nem látja be, hogy a tulajdonváltozásnak elmulasztása által valami nagy hibát követett volna el. Vannak, kik keresztülvezetik, de év végéig gyűjtik a bíróságok által nekik küldött végzéseket, melyek addig részben elkallódnak s így a végzett munka nagyobrszt megbizhatlan. Ha jövőben ennél nagyobb ellenőrzés nem lesz és az állam már eleve nem gondoskodik arról, hogy a tulajdonváltozások a legnagyobb pontossággal vitessenek keresztül a betétekben, akkor ez a nagy költség jórészben kárba vészett.

Hamar Gyula

kir. táblai biró, szakolczai kir. járásbiró.

Felsőbirósági határozatok.

Hagyatéki eljárás.

1. Az 1912. évi VIII. t.-cz. 29. §-a értelmében a kir. közjegyzőnek az osztálykivonati példányokért, ha a hagyaték értéke a 200 koronát meghaladja, az 1880. évi LI. t.-cz. 16. §-ában meghatározott írásdíj is jár, ez utóbbi szakasz szerint az írásdíj minden lapért, mely 25 sort foglal magában 20 fillér, ha azonban a sorok száma a 25-öt meghaladja, vagy a lap számadást, rovatos vagy túlnyomólag számtételekből álló kimutatást tartalmaz 40 fillér.

Az iratok között levő osztálykivonati példány első lapja 29 sorból áll, tehát a 7 darab kivonat első lapjaiért laponként 40 fillérrel 2 korona 80 fillér, a második vagyis a végződő lapért, mely teljesnek veendő, 17 sorból áll és számadást, rovatos vagy túlnyomólag számtételekből álló kimutatást nem tartalmaz és szintén 7 példányban állított ki, 20 fillérrel számítva 1 korona 40 fillér, azaz összesen írásdíjban 4 korona 20 fillér jár, az elsőbiróság tehát az írásdíj összegének a megállapításánál az idézett törvényszakasz rendelkezéseinek megfelelően járt el, miért is a felhozottaknál fogva az elsőbiróság végzésének neheztelt részét helyben kellett hagyni. (Budapesti kir. tábla 1912. november 12. 5610. P. sz.)

*

2. Az iratok között levő osztálykivonati példány első lapja 32 sorból áll, tehát a 6 darab kivonat első lapjaiért, laponként 40 fillérrel számítva 2 korona 40 fillér, a második vagyis a kivonat végződő lapjaiért, mely 17 sorból áll és számadást, rovatos vagy túlnyomólag számtételekből álló kimutatást nem tartalmaz, 20 fillért számítva 1 korona 20 fillért, vagyis összesen írásdíjban 3 korona 60 fillér jár, az elsőbiróság tehát az írásdíj összegének a megállapításánál az idézett törvényszakasz rendelkezéseinek megfelelően járt el, miért a felhozottaknál fogva az elsőbiróság végzésének neheztelt részét helyben kellett hagyni. (Budapesti kir. tábla 1912. november 12. 5611. P. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

3. A vagyonközösség megszüntetése iránt indított perrel a létező telekkönyvi állapot megváltoztatása és nem új nyilvánkönyvi jog szerzése céloztatik és tekintve, hogy ily esetekben a kereset

biztosítása az 1881 : LX. t.-cz. 237. és következő §§-ai szerint nem eszközölhető: az ítélet végrehajthatósága szempontjából a perfeljegyzés annál is inkább elrendelendő, mert ily természetű perek feljegyzése a kir. Curia 11. számú polg. döntvénye szerint kizárva nincs. A másodbiróság tehát a per feljegyzését helyesen rendelte el. (Curia 1912. december 4. 5233. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

4. Felperes keresetének elutasítására alperes által első helyen felhozott az a kifogás, miszerint felperes keresete a visszkereseti jognak alperes elleni elvesztése okából utasítandó el, alapos.

Igaz ugyanis, hogy a váltótörvény 3. §-ának 7. pontja értelmében, ha a váltón több fizetési hely van megjelölve, fizetési helynek az első tekintendő, váltóvisszkereseti jogának érvényben lételet azonban felperes eme törvényes rendelkezés alapján sikeresen nem vitathatja, nem pedig azért, mert erre nézve a váltótörvény 42. és 43. §-ai az irányadók. A váltótörvény 43. §-a és az annak alapján kifejlett birói joggyakorlat szerint abban az esetben, ha a váltón — mint most is — több telepes van megnevezve, amennyiben a váltótörvény 42. §-ában érintett kivételes eset nem forog fenn, a váltóbirtokos váltóvisszkereseti jogának fentartása céljából köteles a váltót fizetés végett mindkét telepesnél bemutatni és mindkét helyen felveendő óvással bizonyítani, hogy fizetés a váltóra egyik helyen sem történt. Felperes a per adatai szerint a kereseti váltót, dacára hogy azon két telepes van megnevezve, csak az első helyen megnevezett Sz. A.-nál K.-n mutatta be fizetés végett s fizetés hiányában az óvást is csak itt vette fel, a másik telepesnél pedig a váltót fizetés végett be nem mutatta és meg nem óvatoltatta, miből következik, miszerint a fentebb említett joggyakorlat értelmében a váltó óvatolását el nem engedő B. Gy. alperessel szemben felperes a váltó visszkereseti jogát elvesztette, így az ellen a kereseti váltó alapján váltói uton keresetet sikeresen nem támaszthat. (Curia 1912. szeptember 25. 76. V. sz.)

= A váltón két telepes is megjelölhető, de az elfogadó ily esetben a fedezetet a vagylagosan megjelölt telepesek bármelyikéhez elküldheti. Curia 469/1892. Grill *Dtár* V. 166. — Több telepes megnevezése esetében mindegyik telepesnél fel kell az óvást venni. Curia 1240/1895., 488/1896. Magyar *Dtár* II. 103. — Ha két telepes van a váltón, de az egyik töröltetett, az óvás mindkét telepes ellen felveendő, hacsak a váltóbirtokos nem bizonyította, hogy a kitörölt egyik telepes az elfogadói aláírásnak a váltóra vezetésekor még rajta nem volt, vagy akkor már törölve volt, vagy végre hogy a törölés a peresített váltóadás beleegyezésével történt: Curia 407/1895. Polg. Törvk. XXXIII. 5. — I. *Dtár* III. f. XVII. 273.

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

5. Ha az érdekelt örökösök a hagyatéki tárgyaláson a végrendelettől eltérőleg kötöttek egyezséget s ezzel az egész hagyaték fölött egységesen rendezték jogviszonyaikat: a végrendeletben kedvezményezve volt ügyfél a végrendeleti rendelkezést többé igénybe nem veheti s ennek érvényesítése végett az egyezség egyoldalú felbontását nem kérheti. (Curia 1912. június 18. 490/912. sz.)

*

6. Ha a végrendelező a végrendeletben megjelölt künnlévő követelését a végrendeletben megnevezett személynek mint hagyományt rendelte kiadni, később azonban ezen künnlévő követelését felveszi s a felvett összegről a végrendelettől eltérőleg élők között más személy javára rendelkezik: a végrendeleti hagyomány hatályát veszti. (Curia 1912. június 18. 414/912. sz.)

*

7. A házasfelek vagyoni jogi viszonyaikat a házasság egész tartamára kiterjedőleg s annak megszűnése esetére is már előre szerződésileg szabályozhatják s azon vagyoni jogi igényekről, amelyek egyik vagy másik felet a házasság megszűnése esetére a törvénynél fogva egyébként megilletnék, már előre érvényesen le is mondhatnak; amint ez a szabály a nőtartásdíjra nézve az 1894 : XXXI. t.-cikk 92. §-ban kifejezetten ki is van mondva.

Arra nézve tehát, hogy az alperest elhalt férje hagyatékával szemben minő vagyoni jogi igények illetik meg, csak a közvetlenül a házasság létrejötte előtt kötött A) alatti házassági szerződés rendelkezései irányadók és pedig annyival is inkább, mert eme házassági szerződés rendelkezéseinek érvényessége csak olyan alapon volna megtámadható, mint amilyen alapon a jogügyletek érvényessége általában megtámadható, ilyen alapot azonban alperes nem érvényesített. Azok a körülmények ugyanis, hogy a házassági szerződés megkötésével a házasfelek az alperes illendő özvegyi ellátását kívánták biztosítani, a kikötött járadék és lakpénz azonban a változott viszonyok mellett alperes illendő ellátását nem biztosítják, sem tévedés, sem sikeres megtámadásra vezető egyéb ok megállapítására nem alkalmasak, mert az élet- és gazdasági viszonyok változása előrelátható volt s ha ennek dacára maguk a felek a szerződésben az élet- és gazdasági viszonyok előrelátható változásának a megállapodásokra bontó vagy módosító hatást nem kívántak tulajdonítani, a házassági szerződés kimerítő rendelkezéseivel szemben azoknak a viszonyoknak ilyen hatást a bíróság

sem tulajdoníthat. A házassági szerződés szerint hitbér fejében lekötött és átvett ingókon felül alperest a be is következett azon esetben, ha a házasságból gyermek nem származik, özvegyi tartás és ellátás fejében nem illeti meg egyéb, mint évi 1000 K évjáradék és 450 K évi lakpénz és a házassági szerződésben alperes kijelentette, hogy a hagyatékkal szemben egyéb igény érvényesítéséről lemond. Ehhez képest felperes keresetének helyt adni és alperest azon kérelmével, hogy özvegyi tartása és ellátása a hagyatéki ingatlan korlátlan haszonélvezetében állapíttassék meg, elutasítani kellett. Nem teljesíthető alperes azon kérelme sem, hogy a hagyatéki ingatlan illetőség zárlati jövedelme neki adassék ki, mert az a szabály, hogy a hagyaték haszonélvezete az özvegyet mindaddig megilleti, míg az özvegyi jog bírói ítélettel korlátolva nincs, csak akkor alkalmazandó, ha az özvegyi tartás és ellátás mérvét, egyéb érvényes rendelkezés hiányában, a bíróságnak kell meghatározni, de nem alkalmazható a jelenlegi olyan esetben, amikor a házasfelek érvényes és végre is hajtható szerződéssel maguk szabályozták és amikor az özvegy a hagyaték tényleges haszonélvezetében nincs is. (Curia 1912. november 12. 4605/912. sz. a budapesti tábla indokainak hhagyásával.)

*

8. Ha kikötött, hogy a közvetítési díj akkor fizetendő, amikor a szerződés jogerejűvé válik, azaz ha mindkét félre nézve egyaránt kötelezővé lesz: akkor, ha a felek a feltételesen kötött szerződéstől közösen elállottak, a közvetítési díj nem követelhető. (Curia 1912. október 31. 567/912. sz.)

*

9. Alperesek ezelőtt 15—16 évvel, midőn a felperest magukhoz vették, ígérték, hogy őt kiházasítják.

Az osztrák polgári törvénykönyv 1218. §-ából következik, hogy a kiházasításra éppúgy, mint a hozományadásra irányuló szóbeli ígéret nem vonható a szóbeli ajándékozási ígéret fogalma alá, következésképp a felperes az osztrák polgári törvénykönyv 943. §-ára alapított indokolással el nem utasítható; mindazonáltal a másodbíróság ítéletét helyben kellett hagyni, mert alperesek a felperest és férjét házasságra lépésük után több hónapon át mindaddig tartották, míg tőlük önként távoztak; továbbá különféle felszerelési tárgyakkal ellátták és távozásuk után nekik bútorra 300 K.-t is küldtek, miáltal alperesek a kiházasítási ígéretüknek, melynek mibenléte, mennyisége és értéke különben sem volt meghatározva, eleget tettek. (Curia 1912. november 5. 2036/912. sz.)

*

10. A szülő és gyermek között létrejött vagyónátruházás a kötelesrészre jogosult leszármazóval szemben ingyenesnek vélelmezendő, mely jogi vélelmet nem rontja le az a körülmény, hogy az átruházó szülő a vételár kifizetését a szerződésben elismerte; a gyermek tehát a tényleges és valóságos fizetést külön bizonyítani tartozik. Ha azonban a közjegyzői okiratban a vételár leolvasása igazolva van, vagy a gyermek az ellenérték adását egyébként bizonyítja s a gyermek a szerződéskötéskor már olyan saját vagyonnal is rendelkezett, melyből fizetni is képes volt: az ügylet visszterhesnek tekintendő, s ezzel szemben a kötelesrészt igénylő tartozik kimutatni, hogy a vételár tényleges lefizetése csak színlelesen, s az ő kijátszására irányuló szándékkal történt, és hogy az átruházó szülő a vételárt nem a saját céljaira használta fel, hanem az átvevőnek visszaadta. Ha a tényleg lefizetett vételár nagyobb, mint amennyit az átruházott vagyon az átruházáskor megért: a kötelesrészre jogosulttal szemben nem a lefizetett, hanem az átruházás idejében volt valóságos érték veendő figyelembe. (Curia 1912. szeptember 4. 1000/1912. sz.)

*

11. A végrendelkező szükségörökösét az ennek járó kötelesrész tekintetében utóörökösödéssel, vagy egyébként csak akkor korlátozhatja, ha annak a kötelesrész mennyiségét meghaladó vagyontöbbletet juttatott; de a korlátozás a kötelesrész szempontjából ez esetben is csak akkor joghatályos, s a szükségörökös abban, hogy kötelesrészéről szabadon végrendelkezhessék, csak abban gátolja, ha a végrendelkező kifejezetten kikötötte, hogy szükségörököse a kötelesrészt meghaladó többletet csak úgy kaphatja meg, ha a korlátozást a kötelesrész tekintetében is elfogadja. (Curia 1912. június 18. 463/912. sz.)

*

12. Olyan esetben, amidőn az ajándékozó tartása az ajándékozott vagyon jövedelméből ki nem telik, annak a kérdésnek a megítélésénél, hogy vajjon a vagyónátruházás ajándékozás-e vagy pedig visszterhes ügylet, s hogy ekként az átvevő a kötelesrészért felelős-e vagy sem, nem az az irányadó, hogy vajjon az átruházó tartásával, élettartamának a valószínűség alapján való hosszúságát véve számításba, milyen kockázat jár, hanem az a döntő, hogy a valóságban teljesített tartás milyen értéket képvisel. Az ezt meghaladó átruházási érték ajándékozott értéknek tekintendő, melyből kötelesrész követelhető. (Curia 1912. június 12. 5771/911.)

*

13. Az a körülmény, hogy örökhagyó özvegye a hagyatéki tárgyaláson hozományi igényét nem említette, nem szolgálhat alapul annak megállapítására, hogy az özvegy hozományáról lemondott, mivel a hozomány visszakövetelése nem öröklési igény s annak érvényesítése a hagyatéki eljárás keretébe nem tartozik. Azáltal azonban, hogy az özvegy a férje végrendeletét a hagyaték átadásának alapjául elfogadta és közszerzeményi igényt csak az ingó vagyonra emelt: az ingatlanokra vonatkozó közszerzeményi igényéről lemondottnak tekintendő. Közszerzeményről nem lehet szó addig, míg a hagyatéki teher nincs kielégítve; a hozomány pedig a hagyatéki teher lévén: az özvegy részére ennek kiegyenlítése előtt közszerzemény meg nem ítéltető, ha mégis megítéltető, ezzel hozománya részben kiegyenlítést nyert, s a hagyatékából hozományának ezen felüli részét jogosult csak követelni. A fiúknak nősülésük s a leányoknak kiházásításuk alkalmával adott borjúk és kelengyetárgyak önállósításra jutás alkalmával és célzatával adatván, nem képeznek alkalmi ajándékot, hanem az örökrészbe, következőleg a kötelesrészbe is betudandó előre kapott értékek fogalma alá esnek; ha azonban ezeket az értékeket mind a két szülő adta, a kötelesrész kiszámításánál azok értékének csak felerésze veendő az apai hagyatéknál figyelembe. A lakodalmi költség nem képez előre kapott értéket, tehát a kötelesrész megállapításánál figyelembe nem jöhet, mivel az nem a leszármazónak jutott. Nem előre adott érték, hanem a nevelési költség fogalma alá esik a leánynak varrónővé történt oktatásával járó költség. Az anya által a leszármazónak adott vagyonérték az apai hagyatékából követelt kötelesrészbe be nem tudható. (Curia 1912. szeptember 4. 943/1912. sz.)

*

14. A zálogjogilag biztosított követelésre végrehajtásilag szerzett alzálogjog hatálytalan és törölhető, ha annak szerzésekor a zálogjogi követelés kifizetés folytán megszűnt, habár telekkönyvileg még kitörölve nem volt. (Curia 1912. október 8. 1497/912 sz.)

*

15. Amidőn az örökhagyó fia jogositva volt az örökhagyó özvegyével szemben az özvegyi jog korlátozását kérni, ezt az időközben elhalt fiú özvegye is kérheti a maga özvegyi joga érdekében. (Curia 1912. szeptember 24. 858/912. sz.)

*

16. Jogszabály az, hogy a házasság tartama alatt szerzett tárgyakra és ezek jövedelmeire a rendelkezés és a kezelés joga azt a házastársat illeti, akinek külön vagyonából az származott és így az egyik házastárs külön vagyonából származott vagyon a másik házastárs tartozásának fedezésére nem szolgálhat. A közszerzemény felosztása kizárólag a házasság megszűnése után foghat helyet. (Curia 1912. október 11. G. 95/1912. sz.)

*

17. A kiskorúak az 1877:XX. t.-cz. 3. §-a szerint terhes szerződést csak a saját keresményükre vonatkozóan köthetnek. A nem a kiskorú keresményére szorított, hanem nyilván annak összes vagyonából fizetendő kötbér fizetésének elvállalása a törvény most idézett kivételes rendelkezése alá nem vonható, hanem azon általános szabály szerint bírálendő meg, amely szerint a kiskorúak terhes szerződést érvényesen csak gyámhatósági jóváhagyással köthetnek. (Curia 1912. október 8. 191/1912. sz.)

*

18. Aki egy vele törvényes öröklési viszonyban nem álló személy háztartásának ellátását oly feltétellel vállalja magára, hogy azáltal vagyonának örökösévé fog kineveztetni, ez azonban teljességbe nem mehetett, mert az illető nem végrendelkezhetett, jogositva van az ígértevéőnél eltöltött szolgálati idejének megfelelő bér fizetését az örökösöktől követelni. Az a körülmény, hogy a szolgálatadó alkalmazottjával utóbb házasságon kívüli viszonyra lépett, a szolgálati viszonyt erkölcsstelen ügyletté nem teszi. (Curia 1912. október 15. 995/912. sz.)

*

19. Abból a szerződéses kikötésből, hogy az eladott ingatlanra vonatkozó tulajdonjog a vevőre csak a vételár teljes megfizetésével száll át, önként következik, hogy a vevő a szerződés tárgyát tevő ingatlannal az említett időpontig jogosan sem rendelkezhetett, így azt másnak érvényesen el sem adhatta. (Curia 1912. október 9. 347/912. sz.)

*

20. Habár az a körülmény, hogy a végrendelet tétele alkalomával a tanuk együttes jelenléte s a végrendelet felolvasása, valamint a végrendelkező által tett elfogadási nyilatkozat megtörténte,

nem a végrendeletre vezetett külön záradékban, hanem magában a tanuk által aláírt végrendeletben igazoltatott, a végrendeletet érvénytelenné nem teszi; mégis az elsőbíróság ítélete helybenhagyandó volt az 1876. évi XVI. t.-cz. 6. §-ára alapított azon indokánál fogva, mely szerint az örökhagyó írni-olvasni egyáltalán nem tudott, a végrendeleti tanuk közül pedig a magyar nyelvet, amelyen a végrendelet írva van, csak egy értette, s ekként az idevágó VI. t.-cz. s illetve 4. §-ában foglalt rendelkezések meg nem tartattak, mert e §-ok egybevetéséből kétségtelen, hogy azt a nyelvet, amelyen a végrendelet szerkesztetett, a tanuk közül legalább kettőnek érteni kell azon esetben, ha végrendelkező írni és olvasni nem tud. Amennyiben pedig az írni és olvasni tudás csakis az aláírt okirat nyelvére vonatkozhatik, ennél fogva a néhai Sz. I. végrendeletét aláírt tanuk közül egyedül a végrendelet nyelvét is értő B. I. tekinthető oly tanunak, aki az idevágó 4. § értelmében írástudónak minősíthető. (Curia 1912. szeptember 17. 1234/912. sz. a debreczeni tábla indokainak hhagyásával.)

*

21. Helyes a másodbíróságnak az az álláspontja, hogy a szóbeli végrendelet érvénytelensége I. I. végrendeleti tanu tanuskodási képességének hiánya okából sikerrel nem vitatható. Téves azonban az 1876: XVI. t.-cz. 15. §-ára nézve kifejtett álláspontja. Ez a § ugyanis a szóbeli végrendelet érvényességi kelléke gyanánt határozottan előírja, hogy a végrendelkezőnek azt kell kijelentenie, hogy az általa végakarataként tett nyilatkozatot szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni. Igaz ugyan, hogy ezen a törvény által érvényességi kellékül megkivánt nyilatkozatnak nem kell szükségképen a törvény által használt szavakkal megtörténnie, de kétségtelen az is, hogy a szóbeli végrendelet érvényességéhez okvetlenül meg kell kívánni azt, hogy a végrendelkező végakarataának szóbeli kinyilatkoztatásán felül még olyan szóbeli nyilatkozatot is tegyen, amelyből kétségtelenül megállapítható legyen, hogy az örökhagyó maga is szóbelileg kinyilatkozottatott végakarataát tekintette végrendeletének. Ezen érvényességi kelléknek megtartása azonban bizonyítást nem nyert, mert alperesek nem is állítják, hogy a végrendelkező a végrendeletének alkotásakor ilyen értelmű nyilatkozatot tett volna, sőt ennek ellentmond az örökhagyónak az a kijelentése, hogy a végrendeleti tanuk tetszésére bizta, hogy végakarataára vonatkozó kijelentését írásba foglalják, és amidőn az tényleg megtörtént, a készített írást sajátkezüleg alá is írta. A szóbeli végrendelet ezen okból érvénytelen lévén, az elsőbíróság ítéletét kellett helybenhagyni. (Curia 1912. szeptember 3. 683/912. sz.)

*

22. Ha a végrendeleti tanuk vallomása alapján nem állapítható meg, hogy az örökható a végrendeletkor azt is kijelentette, hogy nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni: a szóbeli végrendelet az 1876. évi XVI. t.-cz. 15. §-a alapján érvénytelen. (Curia 1912. szeptember 11. 996/912. sz.)

*

23. Róm. kath. kápolna és hozzátartozó ingatlanok alapítványi jellegét és jogi minőségét nem érinti az azokra telekkönyvileg bejegyzett magántulajdonjog, ha a bejegyzés az alapítólevél tartalmával ellentétes. (Curia 1912. okt. 1750/912. sz.)

*

24. A bírói gyakorlat nem ismer olyan megszorító rendelkezést, amelynek fogva eladó a vevővel szemben a visszavásárlási jogot csak az adásvevési szerződésben kötheti ki joghatályosan. A jelen esetben is tehát nem zárna ki felperes ebbeli jogának érvényesítését az a körülmény, hogy erről a jogról a felek között létrejött adásvevési szerződésben szó nincs, ha felperes bizonyítani tudta volna, hogy a kereseti ingatlanok eladására vonatkozó ügylet létrejötté alkalmával, a visszavásárlási jogra vonatkozóan is megállapodott alperesekkel és hogy az erre vonatkozó kikötés csak elnézésből vagy más okból maradt ki a szerződés írásba foglalása alkalmával készült okirattól. (Curia 1912. november 13. 162. sz. a. budapesti tábla indokainak hh.)

*

25. Felek között nem volt vitás, hogy alperes az elhalt neje részére sírkövet állíttatott, felperesek csakis a sírhely és sírkő felállításáért felszámított összeget, az 500 koronát kifogásolták. Mivel a sírkő feállítására kegyeleten és szokáson alapszik, annak költségét a kir. ítélőtábla hagyatéki teherként elfogadta, de mert a sírhely és sírkő felállításáért az elleniratban felszámított 500 korona az elhalt társadalmi állásával és vagyoni viszonyával arányban nem áll és mert alperes azt felperesek beleegyezése nélkül emeltette és felperesek azt utólag sem fogadták el, ezért a kir. ítélőtábla e czimeken 300 koronát fogad el hagyatéki teherként s mert az sem volt vitás, hogy azt alperes fizette, ezért a 300 koronát a hagyatéki értékből levonva, az elsőbíróság ítéletének részben való megváltoztatása mellett, alperest csak 1640 K tőke és kamatai megfizetésére kötelezte.

Egyebekben az elsőbíróság ítélete indokolása alapján volt helybenhagyandó. (Curia 1912. október 29. 1396. sz.)

*

26. Felperes keresetében a közte és alperes között állítólag létrejött megállapodás indokát nem valamely részről teljesített vagyoni szolgáltatásban, hanem csupán abban adja elő, hogy alperes részére a dohánytőzsde-engedélyt — mint válaszában állítja — személyes közbenjárásával és tetemes pénzáldozatokkal ő eszközölte ki, az ilyen indító ok pedig, tekintettel arra, hogy a közhatóságoknak ily módon való befolyásolása a közérdekbe ütköznék és sértené a közérdekeket, kizárja azt, hogy az ekként létesült jogügyletből származó követelés bírói úton érvényesíthető legyen. (Curia 1912. november 20. 694. sz.)

*

27. Minthogy az 1900 : XXV. t.-cz. végrehajtása tárgyában 27483/901. sz. a. kibocsátott kereskedelemügyi ministeri rendelet 6. §-ának 4. pontja értelmében aratógépek megrendelésének gyűjtését földműveseknél a törvényben nyert felhatalmazás erejénél fogva a m. kir. kereskedelmi minister csak azalatt a feltétel alatt engedélyezi, ha a megrendelés a községi előljárással, a megrendelési-vagy szerződési okiraton hitelesítettik, ez pedig a jelen esetben meg nem történt: a szerződést szabálytalannak kellett nyilvánítani. (Curia 1912. november 21. 293. sz.)

Közlemények.

Statistika. 1911. év végén a közjegyzőségek száma 305, a kir. közjegyzők száma 300, a betöltetlen állások száma 5 volt. 1912. év folyamán szerveztetett 4 új állás (Budapest VI. külső, Székesfehérvár, Petrosény és Tornalja). Megürült 11 állás és pedig: elhalálozás folytán 9, áthelyezés folytán 2. Betöltendő volt tehát összesen 20 közjegyzőség. Kineveztetett 15 közjegyző és pedig: 8 közjegyzőhelyettes (Budapest VI., Székesfehérvár, Kiskúnfélegyháza, Nagymihály, Buziásfürdő, Bicske, Kisjenő és Rozsnyó) és 7 ügyvéd (Nagyszőlős, Derecske, Székesfehérvár, Szeged, Czegléd, Petrosény és Tornalja). Áthelyeztetett 2 közjegyző (Budapest VI. külső és VI.). Kölcsönös áthelyezés 3 esetben történt. Maradt betöltetlen 3 állás (Kecskemét, Segesvár, Budapest X.). Az év végén tehát a közjegyzőségek száma 309, a közjegyzők száma 306 volt.

*

A kir. közjegyző csődtömegleltározási díjai tekintetében a közjegyzői díjszabási törvény 25. §-a alapján már több ízben, ellentétes birói határozatokkal (l. Közj. Közl. mult évi 5. számában 206. l.) szemben kifejtett álláspontunkat erősíti meg a budapesti kir. ítélőtáblának a mult napokban hozott következő határozata: A leltár felvételére kiküldött kir. közjegyzőnek a bíróságtól nyert megbízatása a leltár felvételével ér véget és így a csődleltárnak általa készített első példánya, amelyet leltározásra irányuló megbízatása közben vesz fel, ennek a megbízatásnak teljesítésétől el nem választható, az tehát nem másolat, hanem maga az eredeti leltár és így annak írásáért az 1880. évi LI. t.-cz. 16. §-a szerint külön díjat a közjegyző nem igényelhet, de nem igényelhet a kir. közjegyző az alkalmazott jegyzőkönyvvezető miatt sem külön díjat, mert az 1880. évi LI. t.-cz. 25. §-ában meghatározott munkadíjban, a közjegyző által alkalmazandó jegyzőkönyvvezető díja is befoglalatik, az elsőbiróság tehát az ezen most említett címeken felszámított díjak megállapítását az itt kifejtettek alapján helyesen mellőzte. Az elsőbiróság végzésének felfolyamodással megtámadott azt a rendelkezését azonban, amely szerint az elsőbiróság a leltározást foganatosító kir. közjegyző részére a leltározásért félnaponként csupán 6 kor.-t, illetve 41 félnapra csupán 246 kor.-t állapított meg, megváltoztatni és nevezett részére a leltározásért félnaponként 10 kor.-t, illetve 41 félnapra 410 kor.-t megállapítani és így a leltározást foganatosító közjegyző összes járandóságát 715 kor. 80 fillérről 879 kor. 80 fillérré felemelni azért kellett, mert az 1880. évi LI. t.-cz. 25. §-a szerint *a fél napi díj nagyságának megállapításánál nem az az irányadó, hogy a fél nap alatt leltározott tárgyaknak mi az értéke, hanem az az irányadó, hogy a csődleltárba felveendő összes tárgyaknak mi a becsértéke* s minthogy a szóbanforgó esetben a leltározott tárgyak értéke az 1000 kor.-t meghaladja, nyilvánvaló, hogy a közjegyzőnek a leltározásért félnaponként 10 kor. és így 41 félnapra 410 kor. díj jár.“

*

A házasságon kívül született gyermekeknek a természetes atya által való elismerése tárgyában a belügyminister a következő, 1912. nov. 24-én 174200/1912 B. M. szám alatt kelt körrendeletet bocsátotta ki:

„A törvénytelen gyermeknek a természetes atya által történt elismerése csak akkor felel meg az A. T. 41. §-ának s az állami anyakönyvbe csak akkor jegyezhető fel, illetőleg az utólagos házasság által történt törvényesítés megállapításánál csak akkor vehető figyelembe, ha az elismerés a gyermeknek a természetes atyától való vérszerinti leszármazására vonatkozik. Ugyanilyen természetű elismerésnek kell lennie annak is, amely a felekezeti anyakönyvekben nyitvántartott gyermekek utólagos házasság által történt törvényesítésének anyakönyvi feljegyeztetése iránti kérelméről az A. U. 149. § második bekezdése értelmében felveendő jegyzőkönyvbe befoglalható. Az oly elismerés vagyis elvállalás tehát, amely a közéletben szintén törvényesítésnek szokott ugyan nevezetni, de amelynek jogkövetkezménye a leszármazáson alapuló vérségi kapcsolat hiányában — csak örökbefogadás vagy más magánjogi viszony lehet — a leszármazáson alapuló törvényesítésnek nem tekinthető, s az anyakönyvben az A. T. 41. §-ának, illetőleg az A. M. T. 9. és 19. §-ainak rendelkezései alapján fel nem jegyezhető, sem az utólagos házasság által történt törvényesítés anyakönyvi feljegyeztetése körüli eljárásban figyelembe nem vehető. Mindezek tekintetbevételével, a törvénytelen gyermek elismerésére, de nem a leszármazásra vonatkozó nyilatkozatok félreértéséből származható hátrányos jogkövetkezmények megelőzése céljából az igazságügyi és a vallás- és közoktatásügyi minister urakkal egyetértőleg a következőket rendelem:

Az állami anyakönyvvezetők a gyermek elismerésére vonatkozólag a természetes atya részéről tett nyilatkozatnak anyakönyvi feljegyzése, illetőleg az ily elismerő nyilatkozatnak az A. U. 95. §-a értelmében felveendő jegyzőkönyvbe foglalása előtt, nemkülönben úgy az állami anyakönyvvezetők, mint a H. T. 29. §-ában felsorolt többi polgári tisztviselők, az utólagos házasság által történt törvényesítés megállapítása és anyakönyvi feljegyeztetése iránt előterjesztett kérelemről az A. U. 96., 147. és 149. §-aiban és a H. U. 81. §-ában említett jegyzőkönyv felvételét megelőzőleg a vérségi leszármazás elismerése és az egyéb alapra helyezett elvállalás közötti különbség megmagyarázása mellett intézzenek határozott, minden félreértést kizáró kérdést a természetes atyaságot vállaló egyénhez aziránt, hogy elismerő nyilatkozata a gyermek tőle való vérszerinti leszármazására vonatkozik-e. S az elismerést, amelynél az, hogy a gyermek csakugyan az őt elis-

merő egyéntől származik-e, nem vizsgálható, sem a most érintett körülményre vonatkozólag eskü ki nem vehető, az anyakönyvvezetők csak akkor jegyezzék fel az anyakönyvbe, illetőleg az anyakönyvvezetők s más polgári tisztviselők csak akkor foglalják be az imént hivatkozott szakaszok értelmében felveendő jegyzőkönyvbe, ha kétségtelen, hogy az elismerés tényleg a vérségi leszármazásra vonatkozik.

Ha ellenben a magát természetes atyának valló egyén nem a gyermekhez való vérségi kapcsolatát kívánja elismerni, akkor az anyakönyvvezető az elismerés anyakönyvi feljegyzését tagadja meg, illetőleg a gyermek elvállalásának jegyzőkönyvbe foglalása esetén a polgári tisztviselő a jegyzőkönyvet oly értelemben vegye fel, hogy abból kitűnjék, miszerint az elvállaló nyilatkozat nem a vérszerinti leszármazás elismerésének, hanem örökbefogadás, vagy más magánjogi viszony létesítésének célzatával történt.

Az ebben az értelemben felvett jegyzőkönyvet az érdekelt fél megfelelő értesítése mellett további intézkedés végett, utalva az 1884. évi január hó 22-én 3,546. I. M. szám alatt kelt igazságügyministeri rendeletre (Rendeletek Tára 1884. évfolyam 90. oldal) az érdekelt kiskorú illetékes árvaszékéhez kell megküldeni, ha pedig nagykorú egyénről van szó, az illető fél kitartandó, hogy a kérdéses elvállalt egyén örökbefogadása iránt kir. közjegyző közreműködése mellett szerződést köthet, amely szerződést kormányhatósági jóváhagyás végett a magyar királyi igazságügyi minister úrhoz kell bemutatnia.

*

Külföldi hagyatéki ügyekre vonatkozó konzuli megkeresések gyors elintézése tárgyában a belügyminister valamennyi közigazgatási bizottsághoz a következő körrendeletet intézte: „A cs. és kir. közös külügyministeriumtól vett értesítés szerint újabban ismételtelen előfordult, hogy a magyar közigazgatási hatóságok, nevezetesen az árvaszékek és járási főszolgabirói hivatalok, a cs. és kir. osztrák-magyar konzuli hivatalok által amerikai hagyatéki ügyekre vonatkozólag, különösen pedig kiutalt vagy átvett pénzküldeményekről szóló nyugták megküldése iránt hozzájuk intézett közvetlen megkereséseket késedelmesen intézik el. Minthogy ezen a magyar kir. igazságügyminister úr által is már

több ízben tapasztalt késedelmes eljárás egyrészről az Amerikában levő magyar honosaink érdekeit nagy mérvben veszélyezteti, másrészről pedig a magyar közigazgatási hatóságokra a külföld előtt is árnyat vet: felhívom a közigazgatási bizottságot, intézkedjék sürgősen aziránt, hogy a nevezett hatóságok is a külföldi hagyatékok körüli megkereséseknek felelősség terhe alatt haladéktalanul tegyenek eleget.“ (180,528/1912. B. M. sz.)

*

A kir. Curia döntvényeiről és a kir. bíróságok elvi jelentőségü határozatairól az igazságügyminister 1912. december 12-én 59,200/912. I. M. szám alatt rendeletet bocsátott ki, melynek főbb intézkedései a következők:

I.

A Ppé. 70. §-a értelmében az igazságszolgáltatás egyöntetűségének megóvása végett a vitás elvi kérdést a kir. Curiának erre a célra alakított tanácsa (jogegységi tanács) dönti el:

1. ha a kir. Curia valamelyik tanácsa elvi kérdésben el kíván térni a kir. Curiának ugyanazt a kérdést eldöntő elvi jelentőségü határozatától, amely a hivatalos gyűjtemények valamelyikébe fel van véve;

2. ha a kir. Curia ellentétes elvi alapon nyugvó határozatokat hozott, vagy ha a kir. ítélőtáblák, a kir. törvényszékek vagy a kir. járásbíróságok elvi kérdésben akár egymással, akár az egyik fokozatu bíróság más fokozatu bírósággal (pl. kir. járásbíróság kir. törvényszékkel, kir. törvényszék kir. ítélőtáblával, kir. ítélőtábla a kir. Curiával) olyan ügyekben, amelyekben a törvény szerint utolsó fokon határoznak, ellentétes gyakorlatot folytatnak és a kir. Curia elnöke vagy az igazságügyminister a vitás elvi kérdés egyöntetű eldöntésének biztosítását jövőre szükségesnek tartja.

A Ppé. 70. §-a értelmében a kir. Curia elnöke minden év elején négy jogegységi tanácsot alakít, még pedig egyet közpolgári ügyekben, egyet telekkönyvi, urbéri és birtokrendezési ügyekben, egyet váltó-, kereskedelmi és csődügyekben és egyet bünvádi ügyekben.

A jogegységi tanács teljesen írásba foglalt döntvényének tartalmaznia kell:

1. a jogegységi tanács döntvényének sorszámát, pl. „A m. kir. Curia jogegységi tanácsának 1. számú polgári döntvényes“,

vagy: „A m. kir. Curia jogegységi tanácsának 9. számú büntető döntvényes“;

2. a döntvény nyel eldöntött elvi kérdést;

3. a döntvény alapjául szolgáló ügyeknek ügyszám szerinti megjelölését;

4. az elvi kérdés eldöntését tartalmazó kijelentést „Határozat“ felirattal;

5. az elvi döntés tüzetes indokolását „Indokolás“ felirattal; az indokolásban a tényállást is elő kell adni;

6. a döntvény hozatalának és hitelesítésének keltét és a döntvényt hozó jogegységi tanács megjelölését;

7. a jogegységi tanács elnökének és a határozat hozatalában résztvett többi ítélőbirónak az aláírását.

A jogegységi tanácsok döntvényeit az 1913. évben 1-el kezdődő és megszakítatlan sorrendben következő arab számozással kell ellátni, még pedig külön számozással a polgári döntvényeket és külön számozással a büntető döntvényeket.

II.

A Ppé. 71. és 76. §-a értelmében a kir. Curia teljes ülésében kell eldönteni a vitás elvi kérdést:

1. ha a kir. Curia valamelyik tanácsa elvi kérdésben el kíván térni a kir. Curia jogegységi tanácsának a döntvényétől (I.) vagy a kir. Curia teljes ülésének a döntvényétől;

2. ha a kir. Curia elnöke vagy az igazságügyminister a kir. Curia jogegységi tanácsa döntvényének (I.) vagy teljes ülési döntvényének a megváltoztatását szükségesnek tartja;

3. ha valamelyik kir. ítélőtábla teljes ülése a jelenlevők szavazatának legalább kétharmadrészevel hozott határozat alapján a kir. Curia jogegységi tanácsa döntvényének vagy teljes ülési döntvényének megváltoztatása céljából indokolt felterjesztést tesz.

A teljes ülés teljesen írásban foglalt döntvényének tartalmaznia kell:

1. a teljes ülési döntvény sorszámát, pl. „A m. kir. Curia teljes ülésének 93. sz. büntető döntvénye“;

2. a döntvény nyel eldöntött elvi kérdést;

3. a döntvény alapjául szolgáló ügyeknek ügyszám vagy a döntvényeknek sorszám szerinti megjelölését;

4. az elvi kérdés eldöntését tartalmazó kijelentést „Határozat“ felirattal;

5. az elvi kérdés tüzetes indokolását „Indokolás“ felirattal; az indokolásban a tényállást is elő kell adni;

6. a döntvény hozatalának és hitelesítésének keltét és a döntvényt hozó teljes ülés megjelölését;

7. a teljes ülés elnökének és előadójának az aláírását.

A teljes ülési döntvényeket megszakítatlan sorrendben következő arab számozással kell ellátni, még pedig külön számozással a polgári döntvényeket és külön számozással a büntető döntvényeket. A vegyes teljes ülési döntvényeket mind a polgári döntvényeknek, mind a büntető döntvényeknek sorrendben következő számával el kell látni.

A teljes ülési döntvények számozása folytatólagosan csatlakozik az 1913. évi január hó 1. napja előtt hozott teljes ülési polgári és büntető döntvények számozásához.

III.

A kir. ítélőtáblának bármelyik tanácsa, ha valamely elvi és különösen a jogegység megóvása szempontjából is fontos kérdésben határozott, elrendelheti határozatának a kir. ítélőtábla határozattárába felvételét.

Ugyanezt elrendelheti a tanács vezetője is a kir. ítélőtábla elnökének a hozzájárulásával.

Az ily határozat előadói ívének első lapjára az „Elvi“ szót fel kell jegyezni.

A határozattárra felveendő határozatot úgy kell szövegezni, hogy szükség esetében a tényállást is magában foglalja és hogy abból az elvi kérdés eldöntése és az eldöntés indokai világosan kitűnjenek. A határozatot el kell látni az ügy számával és az elvi kijelentést tartalmazó fejezettel és arab számmal meg kell rajta jelölni, hogy az a kir. ítélőtáblának hányadik számú elvi jelentőségű határozata. (56. §.)

A szöveget egyik közelebbi tanácsülésben legfeljebb nyolcz nap alatt hitelesíteni kell.

A határozat fogalmazványát a hitelesítő tanács elnöke és bírái írják alá.

A kir. törvényszék tanácsának vezetője vagy egyes bírása, ha a tanács vagy az egyes bíró valamely elvi és különösen a jogegység megóvása szempontjából is fontos kérdésben határozott és határozata — akár azért, mert felebbvitelnek nincs helye, akár azért, mert ellene nem adtak be felebbvitelt — jogerőre emelkedett, köteles az elvi döntést a határozat fogalmazványán tömör rövideggyel szabatosan feljegyezni, a határozatot a fogalmazvány külső lapján „Elvi“ szóval megjelölni és az ügy iratait a törvényszék elnökének bemutatni.

A kir. törvényszék elnöke köteles a vezetése és a felügyelete alatt álló bíróságok ítélkezését állandó figyelemmel kíséreni s ha akár az előbbi § szerint neki bemutatott iratokból, akár a törvényszéknél elintézett ügyekből a felügyeleti vizsgálatok alkalmával vagy más úton arról győződik meg, hogy a vezetése vagy a fel-

ügyelete alatt álló bíróságnál ellentétes gyakorlat fejlődött, vagy hogy ily bíróság más bírósággal (1. §) ellentétes gyakorlatot folytat, erről az ellentét tüzetes kiemelésével és szükség esetében az ügyiratok bemutatásával a kir. ítélőtábla elnökét tájékoztatni.

A kir. járásbíróság eljáró bírója, ha valamely elvi és különösen a jogegység megóvása szempontjából is fontos kérdésben határozott és határozata — akár azért, mert felebbvitelnek nincs helye, akár azért, mert ellene nem adtak be felebbvitelt — jogerőre emelkedett, köteles az elvi döntést a határozat fogalmazványán tömör rövidséggel szabatosan feljegyezni, a határozatot a fogalmazvány külső lapján „Elvi“ szóval megjelölni és az ügy iratait a kir. járásbíróság vezetőjének bemutatni.

A kir. járásbíróság vezetője köteles a vezetése alatt álló kir. járásbíróság ítélkezését állandó figyelemmel kísérni és ha akár az első bekezdés szerint neki bemutatott iratokból, akár más úton arról győződik meg, hogy a vezetése alatt álló bíróságnál ellentétes gyakorlat fejlődött, vagy hogy a bíróság más bíróságnál (1. §) ellentétes gyakorlatot folytat, erről a kir. tszék elnökét tájékoztatni.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzőkké kinevezettek dr. *Markó János*, rozsnyói kir. közjegyzőhelyettes Rozsnyóra és dr. *Király Kálmán*, tornaljai gyakorló ügyvéd Tornaljára.

Áthelyeztetett dr. *Kiss József* budapesti X. ker. kir. közjegyző a Budapest székesfőváros VI. kerületében megüresedett kir. közjegyzői állásra.

Kölcsönösen áthelyeztettek *Nemes Antal* tordai és dr. *Bocsánczi András* topánfalvai kir. közjegyzők.